

סמדר הספרות:

נקמה אמר נאם כוגן

מאת: פנחס בר-זאב

אישור מדליות נחגג בעניין נומיסטטיק ובירם בעולם כתהביב שאינו קשור כלל לנומיסטטיקה, אלא יותר כאיסור פריטי אומנות, או לכל היוטר ספיק של הנומיסטטיקה. בישראל, לעומת זאת, נחגג אישור מדליות ממלכתיות ורשומות בענף בעל קשר הדוק לנומיסטטיקה. ולראיה: שם החברה המשווקת מאז הפרטתה מטעם מדינת ישראל מדליות ממלכתיות ורשומות הינו **חברה הישראלית למדליות ולמטבעות** (Israel Coins and Medals Corporation) – ושם להפני ההפרטה היה **חברה הממשלתית למדליות ולמטבעות** (Government Coins and Medals Corporation). מענין לציין כי בעברית המילה מדליות קודמת למיליה מטבעות, רמז לחשיבותן של מדליות ממלכתיות בעניין מייסדי החברה.

מאז הקמתה בשנת 1958 הנקמה **"חברת המדליות"** (הנה, עוד סימן המעיד על מעמדו של המדליות בקרב ציבור האספנים...) מאות ובוט של מדליות ממלכתיות, רשמיות ומדליות שלא הונפקו לציבור. רוב המדליות מנצחות אירופים היסטוריים, חלקיים מונפקות בסדרות כגון מדליות המציגות את חגי ישראל, נשיאים, ראשי ממשלה, ספורט, חיי והצומח בתנ"ך וכו'. לכל מדליה יש סייפור רקע מעניין הקשור באירוע או מעמד לבבוחו היא מונפקת. אך מעבר

לכך מתבצע תהליך ההנפקה בצורה שגרתית, מבלי שעצם ההכנה וההנפקה תופס את עניין האספנים.

אולם, למדליה אחת יש סייפור מרתק עד כדי כך, שהחוקר הנומיסטטי אליעזר (אל) מרוב החליט להעלות על הדפוס את תולדותיה. התוצאה היא ספר קטן אך מדהים ביופיו, שיצא לאור ב-2011, **מדליות השחרור Judea Capta** – המונה 128 עמודים בכתב מלא וגושם באירועים צבעוניים, בו מגולל המחבר את הסייפור המרתק של הכתה והנפקתה של המדליה הראשונה של מדינת ישראל, אשר הייתה גולת הכותרת הנומיסטטית (ראה להלן) של הצעירות העשויה למדינתנו הצעירה.

הספר מחולק לעשרה פרקים. פרק חשוב דן ברקע ההיסטורי ואכן..., הנומיסטי, של מדליות השחרור, מטבעות CAPTA IVDAEA CAPTA הנושאים את דיוקנם של הקיסרים הרומיים אספסיאנוס, טיטוס ודומיטיאנוס, תוך פירוט מלא של כל המטבעות שהוטבעו במילובות השונות בין השנים 70 ל-96 לספה'נ, כולל תМОנות.

מדליית השחרור הינה המדליה הממלכתית הפופולרית ביותר. על כך מעיד הפרק הראשון המפרט את כל גרסאותיה. עבדם הנאמן ספר לא פחות מ-53 גרסאות ובכך משaira מדליית השחרור הרחק לאחר כל מדליה ממלכתית אחרת, כולל מדליות בר-מצווה I ו-II על כל הוריות שלהן.

פרט שיודיעו פחותו לציבור האספנים, הינו קיומה של מדליה שהונפקה על ידי ועדת העשור והופצה על ידי בנק יעקב יפתח ושות' (לימים בנק אמריקאי-ישראל ומשנות ה-90 חלק מbank הפועלים). גם מדליה זו שתמונהה מופיעה כאן, אשר משום מה זכתה להעתlettes מוחלטות

ותמוהה מצדה של חברת המדליות בכל הקטלוגים שלה – המודפסים והמקוון – הונפקה בכמות לא-imbוטלת של גרסאות, שיש בספר. מחברנו אליעזר אינו חורע על חטא זה ומקדיש פרק נכבד להנפקה זו, כולל מודיעות ופרסומים בעיתונות היומית משנת 1958.

בפרקיהם הדנים ב"דור א" ו"דור ב" (הטוביים לנו יותר כ"mdlilit ha-shoror I משנת 1958" ו"mdlilit ha-shoror II משנת 1962") מוקדש באופן טבעי מקומות נכבד למבלטן ומיסיד המיטבעה האגדי שמואל קרץ' מ'ר והדוגמאות הרבות שהכין mdlilit ha-shoror II. גם אנשים נוספים בעלי שם בעולם הנומיסטיקה לא נשכח, כגון יעקב משורה, ליאו קדמן, אותו ואליש ישראלי צדקה, להם ולאחריהם מוקדש פרק בספר.

בסוף הספר מוקדש פרק לתולדות המרד הגדול וחורבן בית שני, שהונצח על ידי הקיסרים הרומיים במטבע IVDAEA CAPTA.

כאמור, איורים ומסמכים היסטוריים רבים מعتبرים את הספר, דבר שהופך את קריאתו למזהנה עוד יותר.

לסיקום ברצוני לצטט משפט אחד מתוך המבואה בספר: "הנפקת [mdlilit ha-shoror] סוגרת מangel בן 2000 שנה מימי המרד הגדול ונפילת יהודה ועד ישראל המשוחררת". או במילים אחרות, מ'ATA CAPTA LIBERATA ISRAEL. עבדה ההיסטורית זו, יחד עם יופיה הממדית של המדליה על גרסאותיה הרבות, וכן הפופולריות הרבה לה היא זוכה גם היום, מצדדים הוצאת ספר המוקדש כולו לפריט נומיסטטי ישראלי יחיד מסוגו.

אלי, תודה שלקחת על עצמן משימה זו!

מורב, אליעזר. **mdlilit ha-shoror** — Judea Capta 128 עמ', תשע"א 2011. פרטימ לגביו רכישתו אצל המחבר:

emorav@gmail.com

